

3.1 Bestyrelsens beretning 2021

Delegeretmøde i Grønlands Erhverv (GE) lørdag den 30. oktober 2021

Siden sidste delegeret møde i 2019 har der som bekendt været regeringsskifte i Grønland og dermed også forventninger til en ny linje i grønlandsk politik, ikke mindst i lyset af at valget mere eller mindre blev afgjort af holdningen til uran i den grønlandske minedrift. Hele Naalakkersuisut blev skiftet ud, og landet ledes af en IA-Naleraq koalition med Mûte B. Egede som landsstyreformand.

Koalitionen på 16 mandater er spinkel og er bygget på et fællesskab omkring uranspørgsmålet for mineindustrien, primært foranlediget af Kvanefjeldsprojektet. Mens IA har indtaget en ideologisk holdning til spørgsmålet om 0-tolerance, synes Naleraqs interesse i emnet at være centreret om Selvstyreloven og den måde indtægter fra råstofsektoren skal fordeles mellem den danske stat og det grønlandske selvstyre. Det lykkedes ikke IA at finde et fællesskab med de øvrige indvalgte partier omkring uranspørgsmålet, og uoverensstemmelserne mellem koalitionsparterne på en lang række andre emner end uran-spørgsmålet, fx udenrigspolitik og lufthavnsinvesteringer er tydelig.

Vi kan også konstatere at koalitionen har gennemført en omfattende udskiftning i de offentligt ejede selskabers bestyrelseslokaler.

Både den udmeldte holdning til uran og råstofsektoren samt de overvejende politisk motiverede udskiftninger i bestyrelserne har skabt sine udfordringer for adgangen til finansiering af projektet i Grønland, og der har været meget kontante reaktioner især i kølvandet på udsigten til en 0-tolerance overfor uran. Af de 5 udvindingslicenser, der er udstedt, er alene 1-2 kommet i drift, mens øvrige har udfordringer med at tilvejebringe finansiering.

Grønlands Erhverv har ofte og gentagne gange påpeget, at politisk ustabilitet er gift for investorerne. Det får en direkte konsekvens, hvis der pludselig bliver skabt politisk usikkerhed om, hvad man vil og ikke vil. Der må ikke rokkes ved tilliden til rammebetingelserne inden for råstofområdet, der er udpeget som en bærende søjle i Grønlands samlede erhvervsudvikling, for ellers kan det blive dyrt for samfundet i form af mistede arbejdspladser, tabte indtægter til Landskassen og i yderste konsekvens et generelt tab af velfærd.

Grønlands Erhverv efterlyser en generel forståelse for, at råstofbranchen opererer med meget store og langsigtede investeringer, hvor et politisk stabilt miljø er afgørende for, om man tør investere i råstofprojekter. Alt imens råstofselskaberne er vant til at blive mødt med stramme krav og store forventninger, er det unikt at man møder den form for politiske slingrekurs, som Grønland desværre synes at blive sat i forbindelse med.

Coronakrisen og erhvervslivet

Håndteringen af COVID19-pandemien har haft store konsekvenser globalt. Grønland er sluppet nådigt gennem krisen i forhold til belastningen af sundhedsvæsenet, men desværre er mange virksomheder – især i restaurations-, hotel- og turistbranchen, populært kaldet oplevelsesindustrien, samt flytrafikken – blevet hårdt ramt.

Coronakrisen har udløst en global økonomisk recession med et voldsomt aktivitetsfald i 2020, og selv om økonomierne ventes at rette sig op i 2021 efter massive vaccinationsprogrammer overalt i verden, er der

stor usikkerhed om den fremtidige økonomiske udvikling. Priserne på byggematerialer er steget med 20-30 % og der er fortsat stor mangel på arbejdskraft, hvilket kan medføre en risiko for at landets økonomi rammes på længere sigt.

Som reaktion på de nedlukninger, Grønlands indførte, blev der introduceret kompensationspakker efter forhandlinger mellem Naalakkersuisut og bl.a. Grønlands Erhverv og SIK. Kompensationspakkerne var afgørende i den helt ekstraordinære situation, der opstod i kølvandet på Coronakrisen. Grønlands Erhverv er ikke tilhænger af at erhverv skal holdes kunstigt i live via offentlig hjælp, men anser kompensationspakkerne som et vigtigt redskab til at afbøde de økonomiske konsekvenser for borgernes husholdninger og for virksomhederne som følge af de offentligt indførte restriktioner. Pakkerne mindskede risikoen for et alvorligt tilbageslag og medvirkede til at fastholde produktionskapaciteten og dermed styrke mulighederne for en hurtigere genetablering af aktiviteten.

Navnlig oplevelsesindustrien og transportsektoren blev hårdt ramt af coronakrisen. Nedgangen har været massiv, for selv om mange i Grønland fulgte opfordringen til *staycation* og holdt deres ferie herhjemme, har det de fleste steder i landet langt fra været nok til at opveje de kolossale omsætningstab, som har ramt flere virksomheder, fordi 2020 og 2021 blev årene, hvor der næsten ikke kom udenlandske turister til Grønland.

Sammenfattende er den økonomiske situation på kort tid blevet markant ændret. Flere år med økonomisk fremgang er blevet brudt af coronakrisen, selv om vi ikke er nær så hårdt ramt som mange andre lande. Det hænger sammen med Grønlands særlige økonomiske struktur med det betydelige bloktilskud fra Danmark.

Vores hovederhverv, fiskeriet, er stærkt påvirket af den globale økonomiske udvikling og de afledte afsætningsproblemer og prisfald. Det skal ses i lyset af flere år med en gunstig prisudvikling, men krisen har medført en helt ny markedssituation, hvor alverdens restauranter og cateringvirksomheder et blevet lukket eller fungerer på et lavpunkt og derfor aftager grønlandske fisk og skaldyr i langt lavere skala end normalt.

Samlet set faldt værdien af eksporten på fisk og skaldyr i 2020 med 307 millioner kroner. Det svarer ifølge Grønlands Statistik til et samlet fald på 6,1 procent sammenlignet med året før. De samlede indtægter for fiskeriet landede i 2020 på 4.761 millioner kroner.

Det er faldet i kilopriser inden for de vigtigste arter, der forårsager dykket i eksportværdien. Ved udgangen af året i december var prisfaldet på rejer og torsk, opgjort i kilopriser, større end det gennemsnitlige prisfald for hele året.

Fiskeriet

Fiskeriet er imidlertid ikke blot ramt af coronakrisen. Brexit slår også hårdt, fordi Grønland i modsætning til Færøerne og Norge endnu ikke har indgået en frihandelsaftale med Storbritannien. Det har medført en kæberasler til de grønlandske rejeeksportører på op mod 300 millioner kroner i told og afgifter, og så er det en underskudsforretning at eksportere kogte pillede rejer, skalrejer og torsk til briterne.

Grønlands Erhverv har påpeget over for Naalakkersuisut, at det haster med at få afsluttet forhandlingerne om en frihandelsaftale, for Storbritannien har lagt 20 procent told på fiskeprodukter fra Grønland, når de importeres til Storbritannien. Det rammer Royal Greenland og Polar Seafood.

Storbritannien betragter Grønland som tredjeland, når vi eksporterer til briterne via Danmark, for så kan grønlandske virksomheder ikke eksportere fiskeprodukter uden at blive pålagt told. Med en frihandelsaftale med briterne kan Grønland derimod toldfrit - via et toldlager i Danmark - eksportere til Storbritannien.

Det er imidlertid ikke kun Brexit og den manglende handelsaftale med briterne, der bekymrer i fiskeindustrien. Nye omfattende restriktioner sætter en prop i fiskeeksporten til Kina, og det er et meget stort problem, fordi produkterne ikke kan afsættes og derfor hober sig op på fryselagrene.

Problemet er opstået, fordi Kina har skærpet reglerne for import af fisk og skaldyr som en konsekvens af Covid-19 pandemien. Kineserne mener, at Covid-19 kan smitte via fødevarer, der kommer ind i landet. Konsekvensen af omfattende desinfektionsprogrammer og masser af bureaukrati er, at de grønlandske eksportører ved indgangen til 2021 havde produkter for et trecifret millionbeløb på lager herhjemme, i Danmark og andre europæiske lande.

Kina og andre lande i Asien er med årene blevet et meget vigtigt marked for den grønlandske fiskeindustri. De asiatiske lande har overhalet Europa som det største marked for skalrejer og hellefisk

Virksomhederne mangler arbejdskraft og kvalificerede lærlinge

Coronakrisen har periodevis ført til en mindre stigning i ledigheden, men ledigheden er fortsat lav. Det skyldes især, at bygge- og anlægsaktiviteten er fortsat på et meget højt niveau under krisen i bl.a. Ilulissat og Nuuk. I 3. kvartal af 2021 kan det konstateres at den arbejdskraft, der blev påvirket af corona-krisen er blevet absorberet i andre erhverv, og at arbejdsløsheden fortsat er lav – også kritisk lav i forhold til at kunne opretholde aktivitetsniveauet, i bl.a. byggeriet. GE ser derfor særdeles positivt på at der i september 2021 indføres en fast track ordning i samarbejde med den danske regering, så der bliver hurtigere adgang til at tilkalde arbejdskraft i perioder med lav arbejdsløshed i Grønland.

Derudover er der fortsat behov for strukturelle forbedringer for at øge beskæftigelsen via uddannelse, øget mobilitet og stærkere økonomiske incitamenter til at være i beskæftigelse er fortsat relevant.

Grønlands Erhverv konkluderede i en medlemsundersøgelse i 2018, at der manglede cirka 977 medarbejdere i de grønlandske virksomheder. En ny undersøgelse i december 2020 -og denne gang udvidet til også at omfatte virksomheder, der ikke er medlem af GE – viser, at virksomhederne mangler mindst 568 medarbejdere, både faglærte og ufaglærte eller cirka to-tre procent af den samlede arbejdsstyrke.

Situationen forværres af, at der er forventninger om et øget behov for arbejdskraft i de kommende år, og generelt anses manglen på arbejdskraft at være direkte hæmmende for vækst.

Desuden beretter flere virksomheder om ustabilitet i arbejdsstyrken. Det medfører, at der er behov for at håndtere flere personer pr. stilling, end der er normering til, fordi folk ikke bliver i deres stilling i ret lang tid.

Undersøgelsen i december 2020 afslører desuden, at problemet med at rekruttere kvalificerede lærlinge er uløst. Virksomhederne har svært ved at besætte de lærlingepladser, de udbyder. Det skyldes i mange tilfælde de unges egne forhold som for eksempel sociale problemer og/eller et alt for ringe uddannelsesmæssigt niveau efter folkeskolen. Det hører dog med i billedet, at virksomhederne i visse regioner mangler opgaver og derfor er tilbageholdende med at ansætte lærlinge, ligesom det kan være svært at skaffe boliger og kollegiepladser til de unge mennesker.

Det er især byggefagene, der mangler arbejdskraft, men også i service- og transportsektoren og blandt virksomheder i oplevelsesindustrien er der mærkbar mangel på medarbejdere.

Kompensationspakkerne har virket

Hjælpepakkerne har spillet en afgørende rolle i at understøtte virksomheder og lønmodtagere direkte påvirket af nedlukning, rejserestriktioner m.m. Det er en utraditionel form for økonomisk politik, der kun er velegnet i helt særlige situationer, har Økonomisk Råd gjort gældende. Rådet anbefalede, at hjælpepakkerne blev afviklet hurtigst muligt.

Grønlands erhverv er principielt enig i det synspunkt. Men vi har gjort gældende, at turist- og transporterhvervene har et særligt behov, fordi virksomhederne i disse erhverv fortsat er stærkt påvirkede af corona-restriktionerne. Turistsæsonen for udlændinge blev tabt i både 2020 og 2021 og det er nødvendigt at bistå branchen i lavsæsonerne.

Landskassen er selvsagt blevet påvirket af udgifter til hjælpepakker, nødbeflyvning m.m. samt faldende skatteindtægter blandt andet fra fiskeriets ressourcerenteafgifter. Flere år med overskud i de offentlige finanser blev derfor vendt til et betydeligt underskud i 2020, og finansloven for 2021 blev også vedtaget i Inatsisartut med et betydeligt underskud.

Isoleret set er det naturligvis ikke tilfredsstillende, at der er underskud i de offentlige finanser. Men underskuddene afspejler, at det økonomisk-politiske har været muligt at understøtte de områder af økonomien, der har været særligt hårdt ramt af nedlukninger og reguleringer. De forskellige initiativer er derfor stærkt medvirkende til, at de økonomiske konsekvenser ikke er blevet mere alvorlige.

Der kommer en regning

Coronakrisen efterlader en regning, der skal betales. Det stiller store krav til den økonomiske politik. I de kommende år er det bydende nødvendigt at styre den økonomiske politik med sigte på overskud for at undgå at optage lån.

Den demografiske udvikling i samfundet medfører, at der bliver flere og flere ældre og gamle, og det skaber et stort finansieringsproblem. Grønlands Erhverv har ofte påpeget, at en uændret økonomisk politik vil få udgifterne til at overstige indtægterne, og det er ikke holdbart.

Som det ses, er kravene til den økonomiske politik blevet markant forøget af coronakrisen. Der er ikke et økonomisk råderum til nye udgiftskrævende initiativer i årene fremover. Det er desuden nødvendigt at finde besparelser for at få overskud på ny og sikre finanspolitisk holdbarhed.

Skiftende Naalakkersuisut-koalitioner har lovet offentlige besparelser gennem et nedsat personaleforbrug. Den manøvre er ikke lykkedes. Tværtimod vokser antallet af medarbejdere i både selvstyreadministrationen og kommunerne. Den nyeste opgørelse fra Grønlands Statistik viser, at der i 2020 var 18.691 fuldtidsbeskæftigede i det offentlige – 7444 i Selvstyret og 13.005 i kommunerne.

Drømmen om økonomisk uafhængighed og politisk selvstændighed driver meget politik i Grønland. På Future Greenland i 2019 konferencen løftede Grønlands Erhverv debatten om, hvad der skal til, for at drømmen kan gå i opfyldelse. Konferencen belyste blandt andet, at flere faktorer har stor betydning og kan påvirke den økonomiske udvikling og processen mod en mere selv bærende økonomi. Det gælder ikke mindst på uddannelsesområdet.

Problemerne i folkeskolen og det øvrige uddannelsessystem er velkendte og velbelyste. Grønlands Erhverv har i perioden siden delegeretmødet i 2019 fortsat sit engagement i udviklingen af folkeskolen, som er fundamentet i den uddannelsesmæssige fødekæde. I et omfattende kampagneforløb har GE, sammen med lærernes faglige organisation IMAK, gjort gældende, at skolens problemer ikke løses ved institutionelle

ændringer eller reformer, men ved en målrettet og direkte indsats for at løfte det faglige niveau inden for hele uddannelsesområdet.

I GE mener vi, at det handler om at sætte ind i forhold til disse problemer og sikre et samarbejde mellem forældre, lærere og politikere, som kan resultere i reelle forbedringer på området. Dette synspunkt vandt gehør i Naalakkersuisut, som ellers længe har forberedt en storstilet reform af folkeskolen. I 2020 blev reformarbejdet stoppet til fordel for straks-initiativer og forbedringer i folkeskolen.

Virksomhedernes problemer med at rekruttere kvalificerede lærlinge afspejler problemerne i skolen, da en meget stor gruppe af unge ikke kommer i gang med en uddannelse efter folkeskolen. Men overvejelser om de institutionelle rammer bør ikke bremse de nødvendige initiativer, der kan tages i dag.

Strukturproblemer på arbejdsmarkedet

Strukturproblemerne på arbejdsmarkedet er ikke løst. Men i efteråret 2020 fremlagde Naalakkersuisut et forslag til en beskæftigelsesstrategi, som blandt andet skal gøre op med det paradoks, at mange jobparate personer har behov for offentlig forsørgelse i en situation med stor mangel på arbejdskraft. Samtidig er mange underbeskæftigede med få timer eller beskæftigelse i en mindre del af året.

Vores ledighedsproblemer og lave beskæftigelse er i høj grad knyttet til mangel på de kvalifikationer, som virksomhederne efterspørger, men begrænset mobilitet på tværs af landet og beskedne økonomiske gevinster ved at arbejde bidrager også.

Desuden har store grupper reelt intet eller kun et beskedent økonomisk incitament til at være i beskæftigelse, at arbejde mere, eller at flytte efter et job. Det er en væsentlig barriere for at øge beskæftigelsen.

Naalakkersuisut lancerede sit forslag til beskæftigelsesstrategi for perioden 2021-2023 med slagord som *innovation, potentiale, kompetence*. Strategien fokuserer på udvikling af sektorer, der kan skabe økonomisk vækst med henblik på at udvikle en mere bredspektret og bæredygtig økonomi og flere arbejdspladser.

I strategioplægget understreges det, at det er en kerneprioritet for Naalakkersuisut, at komme ungdomsledigheden til livs. Det noteres, at det kræver en målrettet indsats både af uddannelses- og arbejdsmarkedsområdet, hvis de unges fremtidsmuligheder efter folkeskolen skal styrkes og forbedres.

I strategiperioden lægger Naalakkersuisut vægt på at løse ledighedsproblemet med udgangspunkt i fire målsætninger: Der skal udvikles flere erhvervssektorer, som kan skabe økonomisk vækst og arbejdspladser. Ungdomsledigheden skal nedsættes markant. Regionale beskæftigelsesindsatser skal sikre højere beskæftigelse i hele landet. Der skal skabes et bedre match mellem virksomheder og arbejdstagere.

GE har kvitteret med, at strategien på mange områder matcher GE's ønsker, og at den har gode takter – især fordi den formulerer ønsket om at skabe beskæftigelse ved at styrke det private erhvervsliv, så vi står på flere erhvervssøjler end blot fiskeriet.

Uddannelse – et skræmmende samfundsproblem

En afgørende forudsætning for succes med beskæftigelsesstrategien og den generelle erhvervsudvikling er en forhøjelse af befolkningens uddannelsesniveau. Der er sat ambitiøse mål for uddannelsesområdet. 70 procent skal i 2040 opnå en erhvervskompetencegivende uddannelse, inden de fylder 35 år.

Udviklingen viser imidlertid et blandet billede. På den ene side er der forbedringer, men på den anden side er der langt til at opfylde målsætningen. Omkring 44 procent af en årgang har stadig folkeskolen som højeste uddannelse, når de runder 35 år. En fremskrivning viser endvidere, at med det nuværende uddannelsesmønster vil målsætningen om 70 procent *ikke* blive opnået i 2040. Derfor vil en stor del af arbejdsstyrken fortsat have folkeskolen som højst fuldførte uddannelse.

Det er næppe nødvendigt at fastslå, at der er et kolossalt behov for at styrke indsatsen på uddannelsesområdet. Men som det fremgår ovenfor, er det, blandt andet under indtryk af GE's langvarige kampagneaktiviteter på folkeskoleområdet, lykkedes at få Naalakkersuisut til at afblæse en langstrakt reformproces med risiko for, at flere årgange kunne blive tabt i uddannelsessystemet. I stedet går man nu efter de lavthængende frugter med straks-initiativer, som hurtigt kan føre til visse forbedringer af folkeskolen. Det er helt i overensstemmelse med GE's ønsker.

GE's kampagner flytter holdninger

GE har i perioden siden delegeretmødet i 2019 arbejdet med to kampagner på Facebook. Kampagnen "Vores børn fortjener en bedre fremtid" om folkeskolen og kampagnen "Bevar Grønlands fiskeri" om vores vigtigste erhverv rammer en stor del af befolkningen.

Begge kampagner når måned for måned ud til flere og flere personer, og kommentarsporene vidner om stor interesse og engagement. Kampagnen "Vores børn fortjener en bedre fremtid" er et godt eksempel på, hvordan GE har fået opbakning blandt befolkningen. Der er flyttet holdninger, der er lagt pres på politikerne, og det har ført til politisk handling.

Kampagnen "Bevar Grønlands fiskeri" kører på en selvstændig Facebookside og vil kulminere, når Fiskerikommissionen barsler med sin betænkning senere på året.

"Jagten på fremtiden". Det var overskriften, da GE i 2015 i samarbejde med kommunikationsbureauet KREAB tog hul på den kampagne, som nu hedder "Vores børn fortjener en bedre fremtid" – og "Jagten på fremtiden" har siden været en slags paraply for alle aktiviteter i forbindelse med kampagnen.

Da kampagnen blev lanceret, var GE's store problem, at organisationens holdninger ikke blev hørt i den brede befolkning. Og politikerne og væsentlige beslutningstagere i det grønlandske samfund anerkendte ikke erhvervslivets grad af værdiskabelse.

Med "Jagten på fremtiden" fik vi imidlertid sympati, legitimitet og *licence to speak* ved at identificere kerneområder, som vi havde holdninger til. Det skete i en løbende klassisk PR-kampagne og i valgkampe, hvor vi bidrog til at få uddannelse øverst på dagsordenen som valgtema.

Undervejs i forløbet blev der gennemført en medlemsundersøgelse, der viste en stigende tilfredshed, og at GE's medlemsvirksomheder anerkendte kampagneindsatsen.

Da GE gennemførte arbejdskraftundersøgelsen i 2018, viste den, at flere end 60 procent af medlemsvirksomhederne manglede kvalificeret arbejdskraft. Den kendsgerning skulle ses i lyset af, at kun tre ud af 10 unge mellem 15 og 25 år var i uddannelse eller arbejde – ofte fordi folkeskolen var blevet afsluttet med et dårligt resultat.

Derfor var det nærliggende at fortsætte med imageopbygning og -vedligeholdelse ved at arbejde for en bedre folkeskole.

I november 2019 udviklede og intensiverede vi kampagnen "Jagten på fremtiden" gennem "Vores børn fortjener en bedre fremtid". Med kampagnen på Facebook som motor samt i bilaterale, direkte møder med influencere, via vores egne medier og PR har vi nu i over et år peget på behovet for reel politisk handling og praktiske løsninger, der fører til resultater på kort sigt.

Baseret på en befolkningsundersøgelse i sensommeren 2019 mobiliserede vi forældre og ikke mindst fagfolkene i lærerorganisationen IMAK i et konstruktivt kampagneforløb. Kampagnen er blevet kendt for at pege på løsninger, ikke problemer, med henblik på at skabe ambassadører, opbakning og dermed politisk handling.

Efter et langt og sejt træk er resultatet blandt andet en mærkbar holdningsændring i brede dele af befolkningen. Flere toneangivende politikere har også tilkendegivet deres støtte til kampagnen. Det folkelige tryk mod politikerne er frem for alt resulteret i, at den stort anlagte folkeskolereform er blevet parkeret på et sidespor til fordel for straks-initiativer til forbedring af folkeskolen. Akkurat som GE har ønsket det med konkrete forslag.

Motoren i kampagnen "Vores børn fortjener en bedre fremtid" er Facebook suppleret af PR-aktiviteter som for eksempel den tegnekonkurrence for børn, vi gennemførte med stor succes i Nuuk Center i slutningen af 2019. Desuden skrives der kronikker, klummer, pressemeddelelser, brochurer, tekster på hjemmesiden, nyhedsbreve til medlemsvirksomhederne og artikler i Aurora koblet med en stor indsats med direkte kommunikation.

I kampagneforløbet er der opbygget et lille korps af såkaldte ambassadører, som folder vores budskaber ud. Det kan for eksempel være skoleledere, lærere, skolebørn, erhvervsfolk, eksperter og politikere. Ambassadørerne har medvirket til at understrege og nuancere behovet for en bedre folkeskole og bidraget til opbakningen til kampagnen.

Kampagnen når hver måned ud til cirka 30.000 personer. Det er mange, og det er høj gennemslagskraft særlig set i lyset af Grønlands befolkningstal og et begrænset annonceforbrug.

Hver eneste måned når kampagnen ud til flere og flere personer i takt med, at siden får flere følgere og Facebooks algoritmer derfor tilgodeser siden. Aktuelt har Facebooksiden knap 1.500 følgere, der aktivt har tilkendegivet, at de ønsker at følge med og medtage opslag fra GE.

Fiskerikommissionen. Det effektive fiskeri i farezonen

Fiskeriet er vores hovederhverv, og fiskeripolitikken er derfor en grundsten i erhvervspolitikken. Havets ressourcer er en fælles ressource, der skal udnyttes, så det samfundsmæssige afkast bliver størst muligt. En væsentlig forudsætning herfor er en fastsættelse af kvoter, som sikrer et bæredygtigt fiskeri. Større kvoter end den biologiske rådgivning kan give kortsigtede gevinster, men medføre store langsigtede omkostninger for både fiskere og samfundet. Det er derfor bekymrende, at der for en række arter fastsættes kvoter væsentligt over rådgivningen.

Der har været en stor forøgelse i antallet af licenser i fiskeriet, men set både i forhold til kvoterne og mulighederne for effektiviseringer i fiskeriet er dette ikke en hensigtsmæssig udvikling. Udviklingen binder flere ressourcer i fiskeriet end nødvendigt, hvilket mindsker effektiviteten og dermed det samfundsmæssige afkast i fiskeriet og andre erhverv.

En selv bærende økonomi med højere velstand fordrer, at muligheder for effektiviseringer udnyttes, så der kan frigøres ressourcer til andre erhverv for dermed at opbygge et bredere erhvervsgrundlag. Den aktuelle konjunktursituation understreger vigtigheden af at undgå, at ressourcer ineffektivt bindes i bestemte erhverv

og aktiviteter. Mere fundamentale ændringer i fiskerilovgivningen er til politisk diskussion, herunder omfordeling af kvoter.

GE mener, at erhvervspolitikken bør indrettes efter at sikre størst mulig effektivitet og værdiskabelse, og at fordelingspolitiske hensyn bør overlades til indretningen af skatte- og afgiftssystemet samt uddannelsespolitikken.

Offentlig konkurrence

GE ser med stor bekymring på, at der tilsyneladende fortsat er et politisk ønske om at lade Pilersuisoq etablere sig i byer, hvor der i forvejen er en velfungerende og markedsbaseret detailhandel, som fx Nuuk. GE ønsker at der skal være mindst mulig offentlig indblanding af både politisk og økonomisk karakter i markedskræfterne, og at vi som samfund arbejder for at beskytte markedet og skabe incitament til at folk etablere sig i det private erhvervsliv.

En konkurrence fra en offentlig ejet virksomhed vil ikke alene tage markedsandele fra kommercielle aktører, men også sætte arbejdsmarkedet under pres, ligesom det udadtil skaber ustabilitet, hvis man som investor er i risiko for at blive udsat for offentlig konkurrence.

Ny lov om boligfinansiering

Inatsisartut har på efterårssamlingen i 2020 ændret loven om boligfinansiering i et snuptag, selv om loven allerede var i gang med at blive udfaset. Med den hidtidige lov ville finansieringsordningen i Nuuk ophøre i 2027, men den ville reelt ikke have virkning efter 2023-2024, fordi lån fra det offentlige da ikke længere ville være afgørende for, om et byggeprojekt kunne gennemføres.

Grønlands Erhverv protesterede mod lovændringen. Før lovændringen gjorde tidshorisonten det muligt for bygherrer, entreprenører og borgere på udkig efter en ny bolig at planlægge deres investeringer og aktiviteter. Derimod vil den hurtige opbremsning i den nye lov skabe usikkerhed i byggebranchen og boligmarkedet, og det kommer der kun færre og dyrere boliger ud af. Det er altid risikabelt at lave hurtige kursændringer i et nervøst boligmarked.

GE anerkender, at det ikke var hensigten, at offentlig boligfinansiering skulle bruges som grundlag for opførelse eller erhvervelse af boliger til udlejning og som et investeringsprojekt, men det har i hvert fald skabt en mulighed for, at den almindelige borger har kunnet købe en bolig. Det har også skabt en kontinuitet i boligforsyningen, som har været og fortsat er helt nødvendig især i Nuuk, hvor Selvstyret ikke længere sætter penge af til almennyttigt boligbyggeri. Det har øget boligventelisten i hovedstaden på et tidspunkt, hvor mange mennesker med et boligproblem ellers med den såkaldte "entreprenørmodel" faktisk har haft mulighed for at få en bolig til en fornuftig pris og i en ordentlig kvalitet.

Derfor opfordrede GE lovgiverne til at besinde sig og lade den gældende lov udfase og helt ophøre i 2027, som det allerede var besluttet og planlagt. GE gjorde gældende, at Inatsisartut med lovændringen skyder gråspurve med kanoner. Den planlagte udfasning af loven havde allerede den effekt, at den model, som lovændringen rammer, kun vil være relevant i de næste to til tre år.

Derfor anbefalede GE, at Naalakkersuisut trak sit forslag til lovændring tilbage, så der blev skabt en naturlig overgang. Og hvis ikke det var muligt, så burde der som minimum gives en længere periode end seks måneder til at få boligerne solgt efter ibrugtagningstilladelsen. GE foreslog 18 - 24 måneder.

Med lovændringen er et flertal i Inatsisartut blevet ansvarlig for, at boligventelisten i Nuuk vil stige, og at de almindelige markedsmekanismer antagelig vil få boligpriserne til at stige. Vi forudså tillige, at det vil få negative konsekvenser for skatteindtægterne og beskæftigelsen, hvis byggeriet opbremses. Det sker på et rigtigt dumt tidspunkt, hvor netop aktiviteterne i byggeriet er med til at dæmpe de negative økonomiske effekter af coronakrisen.

Bæredygtighed og økonomi

Bæredygtighed er højt på den politiske agenda, men får ofte et isoleret fokus omkring klima- og miljøhensyn samt visse sociale indsatser pakket ind i virksomhedsdrift. I Grønlands Erhverv er vi af den holdning at det største sociale ansvar man kan påtage sig er at drive en god og sund virksomhed, der gennem sin succes og vækst skaber lokal beskæftigelse og dermed lokal forbrug og skatteindtægt, der igen driver mere efterspørgsel og som afledt effekt behov for mere erhverv. Det er erhvervslivet, der finansierer samfundet, og den grønlandske økonomi er ikke en uudtømmelig kilde. Der er derfor behov for mere fokus på en bæredygtig økonomi og de elementer, der skaber indtægter frem for driver omkostninger. Grønland har behov for politiske reformer, herunder et øget erhvervsfokus og en reduktion af den offentlige forvaltning, hvilket er den politik, der kommunikeres, men ikke føres.

Nye lufthavne

Den danske entreprenør Munck Gruppen er nu i fuld gang med at anlægge landingsbaner ved de internationale lufthavne i Nuuk og Ilulissat.

Grønlands Erhverv har tidligere advaret om, at en samtidig og synkron bygge- og anlægsproces kunne føre til overophedning af økonomien med øget mangel på arbejdskraft og lønpres som følge af det kolossale behov for både hjemmehørende og tilkaldt arbejdskraft, som flere store projekter på én gang ville medføre.

Både Nuuk- og Ilulissat-projekterne har været genstand for store uenigheder mellem de politiske partier i Inatsisartut, og der har også været borgerprotester. Den politiske situation eksploderede og førte til sprængning af den daværende Naalakkersuisut-koalition, da formand Kim Kielsen og daværende statsminister Lars Løkke Rasmussen blev enige om en principaftale om dansk engagement i udbygningen af lufthavnene samt et styrket erhvervsamarbejde mellem Danmark og Grønland.

Den aftalte finansieringsmodel for lufthavnene har betydet en væsentlig reduktion af lånebehovet via Danmarks kapitalindsud og lavere finansieringsomkostninger på det resterende lånebehov som følge af statens genudlån og garantier. Finansieringsstrukturen har afgørende betydning for de samfundsøkonomiske konsekvenser af at udbygge de to lufthavne.

Finansieringsomkostningerne reduceres markant, og Selvstyrets risici ved projekterne, som er gigantiske i forhold til den grønlandske økonomis størrelse, reduceres betragteligt. Det gør de offentlige finanser mere robuste i en tid hvor corona-pandemien presser Landskassen.

Foruden de to internationale lufthavne projekteres en regional lufthavn i Qaqortoq. Der er gennemført to udbudsrunder, der begge er annulleret som følge af at tilbuddene lå væsentligt over, hvad Selvstyre forventede i sine oprindelige overslag. GE stiller sig kritisk overfor en tendens vi i stigende grad oplever, nemlig at udbud annulleres grundet dårlig forberedelse hos bygherre. Deltagelsen i udbud medfører store omkostninger for byderne.

Grønlands Selvstyre har netop offentliggjort endnu en analyse af hvordan fremtidens lufthavnsstruktur i Sydgrønland kan konstrueres, herunder hvordan regionen fremadrettet skal bindes ind i den nationale og

regionale udvikling. GE ser med spænding frem til den politiske debat og minder om vigtigheden i at have en operationel og kommerciel tilgang til projektet.

Future Greenland

Future Greenland konferencerne er blevet en slags institution, en begivenhed, som erhvervsfolk i ind- og udland ser frem til. Konferencerne tiltrækker normalt over 400 engagerede deltagere og dedikerede talere og oplægsholdere.

I 2019 blev konferencen gennemført 14.-15. maj med titlen *"Økonomisk uafhængighed og politisk selvstændighed. Hvad skal der til?"* Konferencens titel lagde op til en diskussion om, hvad politikerne, erhvervslivet og andre vigtige aktører sammen kan gøre for at realisere Grønlands ambition om større økonomisk uafhængighed.

Den diskussion fik næring af, at GE's holdning var og er, at en meget stærkere national økonomi er den grundlæggende forudsætning for at opnå større politisk selvstændighed, både som der allerede gives mulighed for inden for Selvstyrets rammer i dag og ikke mindst, hvis en vision om Grønland som et uafhængigt land skal virkeliggøres.

Planlægningen af Future Greenland konferencen i 2021 var meget langt fremme, da konferencens styregruppe under indtryk af coronapandemiens møde-, rejse- og forsamlingsrestriktioner i slutningen af januar besluttede at udsætte konferencen i et år til maj 2022.

Konferencen bliver nu gennemført den 17.-18. maj 2022 – som sædvanlig i kulturhuset Katuaq i Nuuk.

En betydelig del af værdien ved Future Greenland konferencerne er muligheden for at mødes med folk og indgå i dialog. Det kan ikke opnås med en virtuel konference, som ellers kunne være et alternativ. Endvidere skal en Future Greenland konference være en konference for hele Grønland, men det giver de gældende rejserestriktioner og forbud mod at deltage på tværs af kommunegrænser ikke mulighed for.

Konferencen i 2022 bliver under samme titel, *"En ny vækstdagsorden: Hvad skal der til – fra vision til handling?"* og med de samme interessante oplægsholdere, men vi tager naturligvis forbehold for at tage nye relevante emner op, som opstår i det kommende års tid, så vi fortsat kan afvikle en tidssvarende og relevant konference.

Fyldig information om Future Greenland konferencerne på www.futuregreenland.gl.

PDAC – råstofbranchens internationale mødested

Årets store træf for den internationale mineindustri, som normalt finder sted i Toronto i Canada, gennemførtes i 2021 virtuelt. Konferencen bliver i 2022 igen en fysisk konference og GE er i samarbejde med Trade Council og Dansk Industri igen med i konferencen med en grønlandsk delegation.

GE's kommunikation

GE's kommunikation er forankret i organisationens kommunikationsstrategi, som blev vedtaget på delegeretmødet i 2015 og som opdateres af bestyrelsen i 2021. Kommunikationen er åben og transparent, den finder sted ved hyppige journalistiske interviews til de grønlandske medier om aktuelle spørgsmål, men desuden benyttes den ugentlige nyhedsmail til medlemsvirksomhederne, sociale medier, hjemmesiden www.ge.ga.gl og medlemsbladet Aurora. Desuden er GE ofte afsender af kronikker og klummer i Sermitsiaq og AG.

I perioden siden delegeretmødet i 2019 har GE's eksterne kommunikation været intensiv i flere kampagneforløb på de sociale medier og i form af annoncer i de to grønlandske aviser.

Kampagnen "bevar Grønlands fiskeri" kører fortsat på sin egen Facebookplatform. Kampagnen begyndte oprindeligt som et modsvar til det forslag til ny fiskerilov, som et tidligere Naalakkersuisut ville gennemføre, selv om det dokumenteret ville skade samfundsøkonomien. Dengang stod både GE, KNAPK og SIK bag kampagnen, i dag driver EG kampagnen alene.

Kampagnen "Vores børn fortjener en bedre fremtid" er fyldigt omtalt tidligere i denne beretning. Kampagnen hviler på et samarbejde med lærernes faglige organisation IMAK. I forbindelse med valget til Inatsisartut i 2018 gennemførte vi sammen en vellykket kampagne med mottoet "Uddannelse er Grønlands vigtigste råstof". Kampagnen, som havde primært fokus på folkeskolen, skabte synergi og havde gennemslagskraft.

Uden uddannede unge bliver vi aldrig i stand til at imødekomme landets behov for kvalificeret arbejdskraft, og vi bliver ikke en selvstændig nation. Derfor fortsætter vi folkeskolekampagnen for at påvirke politikere og befolkning.

Kommunikationsstrategien fra 2015 står imidlertid overfor revision og opdatering. Der er igangsat et omfattende undersøgelses- og analysearbejde for at indsamle viden om, hvordan GE bedst rammer de ønskede målgrupper med vores kommunikation.

Hjemmesiden www.ge.ga.gl skal fornyes med nyt design og revideret indholdsdisponering. Nyhedsmailen skal opdateres med nyt design. Skal Aurora fortsat udkomme, rammer vi målgruppen, primært vores medlemsvirksomheder, og skal bladet udkomme på papir eller udelukkende digitalt? De sociale medier har udviklet sig til at være omdrejningspunkter i megen kommunikation og nyhedsformidling i Grønland. Facebook og andre platforme giver taleret til en bred vifte af personer og er derfor medier, som vi aktivt vil forholde os professionelt til.

Grønlands Erhverv har hele Grønland som arbejdsplads med det klare formål at skabe de bedst mulige rammer for erhvervslivet. Vi skal bygge en stærk bro fra det, vi er - til det, vi skal være i fremtiden. Det er den målsætning, vi bærer ind i det nye år.

Det betyder, at GE fortsætter sin udvikling som en moderne organisation, hvor et toptunet sekretariat tilbyder medlemservice, rådgivning og vejledning. Vores medlemsvirksomheder indgår i et stærkt fællesskab med sigte på en bæredygtig erhvervsudvikling, nye arbejdspladser, gode uddannelsesmuligheder, økonomisk vækst og velfærd i Grønland.

Kernen i at være en god erhvervsorganisation er at vi løbende udvikler os og de ydelser, vi tilbyder vores medlemmer. Vi skal være lige så effektive som en privat virksomhed, og arbejde med medlemmernes interesser som et centralt omdrejningspunkt. Vores DNA er en stærk foreningsidentitet, hvor vi løbende arbejder med den fælles fortælling om, hvad GE er, og hvilken værdi vi kan og vil skabe i og for samfundet.

GE er politisk orienteret og vil skabe politiske resultater gennem arbejdet med trends, tendenser, politik, medier samt ikke mindst medlemmernes behov. GE er Grønlands dominerende erhvervs- og arbejdsgiverorganisation med cirka 330 medlemsvirksomheder, der beskæftiger over 7.000 ansatte og repræsenterer cirka 80 procent af den private lønsum i landet. Det forpligter. Grønlands Erhverv er ikke bare med i udviklingen. Vi er med til at skabe den.

Vi indtager en central position på arbejdsmarkedet og er politisk orienterede, vi kommunikerer og skaber dialog, handler og opnår resultater. Vi reflekterer over den rivende udvikling, det grønlandske samfund befinder sig i. Vi arbejder i nutiden, i hverdagen, men vores sigtekorn er rettet mod fremtiden.

Kort sagt arbejder vi hårdt for at bygge en bro fra det, vi er – til det vi skal være i fremtiden. Med den tilgang sikrer vi, at Grønlands Erhverv også i fremtiden er forrest i udviklingen. Til gavn for erhvervslivet. Og til gavn for det grønlandske samfund.

Comdia / Den Grønlandske Markedsplads

GE er kontraktligt forpligtet til at drive platformen www.comdia.gl til udgangen af 2021. Målet er at sikre nok store indkøbere til, at platformen kan overdrages til en fortsat drift hos leverandøren, Processio, der i så fald skal drive platformen videre kommercielt efter 31. december 2021.

Det har vist sig udfordrende at få både offentlige og private aktører til at blive abonnenter på platformen, og dermed anvende de muligheder den tilbyder. Iserit og Råstofdepartementet er nogle af de større aktører på platformen, der arbejder professionelt med leverandørlistor og anvendelse af platformen. Der er for at imødekomme behovet for at komme i kontakt med leverandører i det grønlandske marked, åbnet op for alle virksomheder med et grønlandsk CVR-nr., så de kan tilføjes til leverandørlistor og potentielt deltage i udbud. En synlighed er derfor ikke længere afhængig af et abonnement, men med et egentligt abonnement opnår man dog flere muligheder for at vise sin virksomhed frem.

Kommuneqarfik Sermersooq er fortsat abonnent på løsningen, men anvender den alene til at markedsføre eventuelle udbud på og ikke til den egentlige funktionalitet i at køre et fuldt elektronisk udbud via platformen. Der pågår dialog herom.

Hidtil har øvrige kommuner ikke vist den store interesse trods flere henvendelser og tiltag; tættest på opleves det at Kommune Kujalleq var i en periode. I forbindelse med at GE er på kystbesøg i lokalafdelinger i 2021 er der aftalt møder med kommunaldirektører og borgmestre med henblik på at forny dialogen om tilslutning til comdia.gl. Grønlands Selvstyre har fra centralt hold besluttet ikke at implementere platformen. Der er fortsat dialog med det politiske niveau om platformen, og især hos Erhverv, synes der er at være en stor opmærksomhed på platformen og dens muligheder, men dette er kun delvis omsat til egentlig handling: Råstofdepartementet har et særligt abonnement, der medvirker til at skabe transparens og synlighed over hvad Grønland kan tilbyde indenfor råstofsektoren.

Uden offentlige instanser på platformen kan det blive en kæmpe udfordring at skabe en bæredygtig drift. De eksisterende abonnenter anvender ikke platformen. Det er vurderet at den videre indsats skal gå på at aktivere offentlige indkøbere samt til at motivere de virksomheder, der er at finde på platformen til at markedsføre sig mere tydeligt. I det omfang, der ikke i markedet er "sult" efter flere opgaver, er det svært at motivere aktører til at indtage en plads på platformen, og målgruppen for dens anvendelse kan evt. være en smule mere snæver end først indikeret. Den primære berettigelse for platformen vil på nuværende tidspunkt formentlig være at det offentlige, eller store dele heraf, eksklusivt anvender platformen til at alle offentlige udbud.

CSR Greenland - Sammen gør vi en forskel!

CSR Greenland har fastsat en ny strategi for perioden 2020-2023, hvor foreningen arbejder for en bæredygtig udvikling i Grønland med udgangspunkt i ansvarlighed og FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Udvikling sker dog ikke alene gennem velmenende budskaber. Der skal handling bag ordene og derfor har CSR Greenland valgt at positionerer sin vision med udsagnet *sammen gør vi en forskel*.

CSR Greenland har igennem 10 år opbygget en solid position sammen med sine 51 medlemsvirksomheder. Sammen med medlemsvirksomhederne nedbryder CSR Greenland barrierer, tager initiativ og er også nogle gange *first mover* i Grønland med indsatser, der rummer ansvarlighed og bæredygtighed som fokusområder.

CSR Greenland kan som forening være katalysator på mange områder, og med god opbakning fra medlemsvirksomhederne samt via partnerskaber favner foreningen bredt i sine indsatser.

CSR Greenland har indgået en partnerskabsaftale med Kommuneqarfik Sermersooq, hvor parterne indgår i fælles indsatser med fokus på uddannelse, kompetenceudvikling og miljø. Parterne har såvel selvstændige, som fælles indsatser.

CSR Greenland har indgået et partnerskab om QAQISA. I dette partnerskab indgår CSR Greenland, Center for National Vejledning, Uddannelsesstyrelsen, de fem kommuner og Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke (IKIN). Parterne er enige om at udvikle QAQISA yderligere og gennemføre QAQISA for folkeskolens ældste trin. Partnerne støtter op om, at der gennem brobygning mellem folkeskolens ældste trin og erhvervslivet gives de unge redskaber til at tilvælge uddannelse efter endt folkeskole.

CSR Greenland gennemfører virksomheds- og interessentbesøg i forbindelse med sine rejser internt i Grønland.

Acceleratorforløb, emnespecifikke kurser, morgenmøder, workshops, dialogmøder med medlemsvirksomheder og interessenter er blot nogle af de aktiviteter, CSR Greenland udbyder. CSR Greenland glæder sig over, at flere og flere virksomheder ønsker at arbejde med bæredygtighed som indsats. I den sammenhæng er CSR Greenlands tilbud om deltagelse i acceleratorforløb blevet godt modtaget af virksomhederne.

CSR Greenland har opdateret sin hjemmeside. Derudover anvendes de sociale medier til specifikke indsatser. Der er god opbakning lokalt til at anvende de sociale medier til videndeling if. med indsatser som Saligaatsoq, sunde arbejdspladser og QAQISA.

Grønland har fået en ny offentlig hjemmeside med fokus på bæredygtighed; www.anguniakkavut.gl. På siden kan man besøge alle 17 verdensmål, ligesom man kan orientere sig om vores virksomheders indsatser på specifikke områder. Virksomheder har selv bidraget med tekster til hjemmesiden. Mange virksomheder har spændende tiltag og indsatser i gang med fokus på bæredygtighed.

CSR Greenland indgår eller bliver inviteret til at deltage i forskellige tværfaglige netværk, hvor der er deltagelse fra såvel nationale som internationale NGO'er i netværkerne. Den viden, CSR Greenland får adgang til, anvendes også til videndeling eller til at forfine allerede igangværende indsatser.

I Grønland ses også en øget og stadig stærkere røst om behovet for at vi alle tager et ansvar omkring affald i nærmiljøet og i naturen. Vi ser ungdommen deltage i *Fridays for Future*, og at grupper på Facebook opstår, fordi de ønsker at gøre en forskel. Det er godt med engagement og initiativ hos fremtidens generationer. Tiden er derfor på mange måder gunstig for CSR Greenland's indsatser.

Det er vigtigt fortsat at italesætte ansvarlighed og bæredygtighed, så vi alle bliver bekendte og fortrolige med; hvordan egen adfærd har en indflydelse på eksempelvis fritliggende affald i naturen; - nødvendigheden af at have en uddannelse osv.

CSR Greenland er derfor ganske godt tilfreds med, at samtlige 17 byer i Grønland har deltaget i Saligaatsoq 2019 og lige så mange igen i 2020. Derudover har 8-12 bygder deltaget. CSR Greenland har udarbejdet guidelines, som lokale arrangører kan anvende. Byernes lokaludvalg overtager mere og mere planlægning

og gennemførelse af Saligaatsoq. CSR Greenland har gennem netværket Ocean Conservancy mulighed for at indsende data om hvor meget affald, der indsamles under Saligaatsoq.

I brobygningen mellem skole og erhverv, QAQISA, deltager nu 15 ud af 16 byer (Ifølge aftale med Kommuneqarfik Sermersooq indgår Ittoqqortoormiit ikke i QAQISA). Der er opbakning fra lokalt erhvervsliv til at yde en ekstra indsats gennem afholdelse af virksomhedsbesøg, skolepraktik og ikke mindst ved lokalt at arrangere mini-messer om uddannelses- og karrieremuligheder. Eleverne gennemfører ved udgangen af skoleåret en evaluering af deres deltagelse. CSR Greenland udarbejder en samlet rapport i 2022 om QAQISA.

CSR Greenland har afsluttet "Sunde Arbejdspladser" og "Forum for Ansvarlige Indkøb".

I partnerskabsindsatsen "Sunde Arbejdspladser" deltog 44 arbejdspladser fra både det private og det offentlige erhvervsliv. Processen er undervejs blevet evalueret af Statens Institut for Folkesundhed i Grønland, som har udarbejdet en rapport med en række anbefalinger fra virksomhederne til, hvilke indsatser indenfor sundhed og trivsel arbejdspladserne kan arbejde med.

Hvad ingen nok kunne forudse i 2020 var, at verden ville blive ramt af en pandemi, som for nogle har betydet en total eller delvis nedlukning, mens det for andre har åbnet op for nye muligheder.

Tiden med Corona har blandt andet lært os, at møder sagtens kan foregå digitalt, og at dette også betyder større fleksibilitet og engagement.

For flere virksomheder har tiden med pandemi givet anledning til at skærpe fokus på social ansvarlighed og bæredygtighed - hvilket vil give CSR Greenland nye muligheder for at positionere sig som forening med de gode indsatser vi arbejder med, og eller åbne op for nye initiativer i nye samarbejder.

Bestyrelsen indstiller:

- at de delegerede godkender beretningen.